

ถ้าเป็น

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๑๖๘๑. เรื่อง "สอบถามเรื่องการพิจารณากายครับ"

กราบนมัสการหลวงพ่อกะหม่อมมีคำถามอยากเรียนหลวงพ่อดังนี้

๑. การเห็นภาพส่วนใดส่วนหนึ่งภายในกายชัดเจน แม้จะหลับตาหรือลืมตาอยู่ เรียกภาพที่เห็นอยู่นั้นว่าอุคคหนิมิตใช่ไหมครับ ระหว่างเห็นกายอุคคหนิมิตกับการเห็นโดยจินตนาการต่างกันอย่างไรครับ

๒. การพิจารณาภายใน บางครั้งสามารถแบ่งส่วน แยกส่วน ขยายส่วน แล้วพิจารณากลับคืนสู่ธาตุเดิมได้ บางครั้งเกิดอาการขนลุกขนพองเมื่อทำต่อเนื่องช้าบ่อยๆ หลายวันนานเข้าพบว่าอาการขนลุกขนพองเริ่มหายไป นานๆ จึงจะมีอาการขนลุกขนพองเกิดขึ้นสักครั้งหนึ่ง แบบนี้ถือว่าผิดปกติไหมครับ

๓. เคยฟังเทศน์หลวงพ่อบอกเรื่องวิญญูณในชั้น ๕ หลวงพ่อบอกว่าวิญญูณในชั้น ๕ คือวิญญูณในอายตนะ สิ่งที่ผมสงสัยคือ แล้ววิญญูณในปฏิจสมุปบาทนี่คือจิตใช่ไหมครับ

๔. จิตในโลกธาตุนี้มีเกิดใหม่อีกไหมครับ (คำถามนี้เป็นอธิมตินไทย ไม่ควรคิดใช่ไหม?)

ตอบ : เขียนมาป้องกันตัวไว้เลยละ ถ้าคนไม่ปฏิบัติก็คิดว่ามรรค ผลจะมีจริงหรือเปล่า คนที่ไม่เชื่อเลย เห็นใหม่ พวกนักวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์กับธรรมะจะมีความขัดแย้งกัน ทางวิทยาศาสตร์เขาต้องพิสูจน์ให้ได้ เขาพิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์ต้องพิสูจน์ตรวจสอบได้ แต่เขาบอกเรื่องจิตวิญญูณมันเป็นเรื่องนามธรรม

ฉะนั้น มีความเห็นที่ขัดแย้งกัน แต่เวลาเราเป็นปัญญาชน เราเป็นคนรุ่นใหม่ เวลาเราพูดเรื่องศาสนาเราก็พูดเป็นวิทยาศาสตร์ นี่เป็นวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทฤษฎีมันต้องชัดเจน มันต้องถูกต้อง ต้องแม่นยำ ทีนี้พอแม่นยำขึ้นมา นั่นคือวิทยาศาสตร์ คือโลก แต่เวลาเป็นธรรมดา ธรรมดาเนี่ยมันมีอนิจจัง ความอนิจจังคือมันแปรปรวน ความอนิจจังมันมีกรรมเก่า กรรมใหม่ มันมีความหนา ความหยาบ มันมีความหยาบ มีอย่างกลาง มีอย่างละเอียด คือว่ามันเป็นความคิด มันเป็นรสนิยม มันเป็นรสนิยม หมายความว่ามันเป็นความรู้สึก มันเห็นว่าคนกิเลสหนา กิเลสบาง กิเลสหยาบมันแตกต่างกัน แม้แต่การพิจารณาเหมือนกัน แต่ก็แตกต่างกัน เห็นไหม นี่คือเรื่องของธรรมดา

ฉะนั้น ธรรมดาถึงเป็นเรื่องปัจจัยตั้ง เรื่องสันทิฏฐิโก รู้จำเพาะตน มันเป็นที่รู้จำเพาะตน แต่ต้องเป็นธรรมดา ต้องเป็นธรรมจริงนะ ไม่ใช่จินตนาการ ไม่ใช่รู้จำเพาะตนด้วยกิเลส ด้วยพญามาร ด้วยการสร้างอารมณ์ อย่างนั้นไม่ใช่ เวลาปฏิบัติไปมันยังมีกิเลส มีครอบครวัของมารมาครอบงำ ฉะนั้น เวลาคนที่ไม่เชื่อ เวลาคนที่ไม่เชื่อเขาก็ว่าชีวิตนี้มีชีวิตเดียว คือเกิดมาชาติเดียว ตายแล้วก็จบ แล้วพวกที่มาวัดมาวา พวกที่มาศึกษาเรื่องวิญญูณทำไมเขายังงมงายกันอยู่ได้ขนาดนั้น เขาว่าอย่างนั้นนะ เรายังเราก็เป็นชาวพุทธเหมือนกัน เราก็เชื่อเรื่องความดี ความชั่ว เราก็เชื่อเรื่องบุญกุศล แต่เราไม่เชื่อเรื่อง การเกิด การตาย เราไม่เชื่อ นี่พูดไปนุ่นเลย

ฉะนั้น สิ่งที่เราไม่เชื่อเขาคิดไปอีกอย่างหนึ่ง แต่เวลาเชื่อขึ้นมาแล้วเราจะปฏิบัติ กิเลสมันก็มาหลอก กิเลสมันก็มาหลอกนะ มันมาสร้างภาพ มันมีอุปาทาน จิตได้สำนึก ร้อยแปด กิเลสนี้ร้ายนัก กิเลสนี้ร้ายนัก ฉะนั้น เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ที่เราผิดพลาดๆ กันอยู่นี้มันเป็นเรื่องของกิเลส เรื่องของพญามารทั้งนั้นแหละ ไม่ใช่เรื่องของธรรมดาเลย เรื่องของธรรมดาคือสังขารม สังขารมนี้ถูกต้องดังงามมาตลอด ที่ว่าธรรมะมีอยู่ โดยดั้งเดิม มันอยู่โดยดั้งเดิมมาโดยสัจจะ โดยทฤษฎีมันมีของมันอยู่อย่างนั้น แต่ผู้รู้ ผู้เห็นมันไม่มี ผู้รู้ ผู้เห็นไม่มีหรือ ที่ผู้รู้ ผู้เห็นคนแรกคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ได้อย่างไร ก็รู้ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เพราะในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมาเป็นพระโพธิสัตว์ ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เวลามารเกิด เกิดที่ลุมพินี เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เด็กเพิ่งเกิด ทารกเพิ่งเกิดมันจะมาบอก

ว่าชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายได้อย่างไร นี่พอบอกชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายก็ด้วยบุญญาธิการไง ด้วยบุญญาธิการบอกเราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย แต่เจ้าชายสิทธัตถะเพิ่งเกิดใหม่ พอเกิดขึ้นมาพระเจ้าสุทโธทนะให้มีครอบครัว ชาติสุดท้ายอะไร มีครอบครัว มีสามเณร ราहुลนั้นนะ นั่นเป็นเจ้าชายสิทธัตถะนี่ยังเป็นปุถุชนอยู่ไง

เวลาเป็นปุถุชนอยู่ นี่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาไปเห็นโทษการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย เราจะหาฝั่งตรงข้ามที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ถ้าไปหาไปหาที่ไหน? ก็ไปหากับเจ้าลัทธิต่างๆ ไอ้พวกที่ปฏิบัติกันอยู่ เขามีคนสอนกันเยอะเยาะไปหมดเลย ไปศึกษากับเขามาหมดเลย หมดไส้หมดพุงของอาจารย์หมดเลย แต่พวกอาจารย์เขาเชื่อนะ ว่านั่นคือพระอรหันต์ นั่นคือศาสนานะ นั่นคือพระอรหันต์ทั้งหมดเลยในลัทธิต่างๆ แต่เจ้าชายสิทธัตถะไม่เชื่อ ไม่เชื่อเพราะกุยงสงสัย มันยังมีอยู่ มีคือมีภพ มีคือมีตัวตน ตัวตนนี้คือตัวเวียนว่ายตายเกิด ก็มีเราอยู่ ถ้ามีเราอยู่ ไอ้ความสงสัยนี้เกิดจากรานะ

นี่ถ้ามันมีเราอยู่มันยังแก้ไขไม่ได้ สุดท้ายเลยกลับมาค้นคว้าของเจ้าชายสิทธัตถะเอง เวลาตื่นขึ้นมา นี่ธรรมะมีอยู่ดั้งเดิมมันอยู่ที่ไหน ทฤษฎี สัจธรรม คุณิมันมี แต่ว่าความรู้จริงมันไม่มี ความรู้จริงคือคนรู้มันไม่มี คนรู้ไม่มีจะเอามาสอนได้อย่างไร แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใหม่ บุปเพณิวาसानุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวัภยญาณ นี่เวลาอาสวัภยญาณมันถอนหมดแล้วนะ นั่นละวิชา ๓ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่นละรู้จริง

พอรู้จริงก็นี่วางธรรมวินัยมา เรื่องบาป มคธที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยนี้ไว้ แล้วเราก็ไปศึกษา พอศึกษาขึ้นมา ถ้าคนที่มีอำนาจวาสนา คนที่มีบุญญาธิการ บุญญาธิการเวลาไปปฏิบัติกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์เต็มไปหมดเลย แต่คนที่ไม่เชื่อมาบวชเป็นพระก็เต็มไปหมดเลยเหมือนกัน แล้วพวกลัทธิอื่นพอเห็นว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ศาสนาจนมีคนเชื่อถือ กษัตริย์ในแคว้นแคว้นในชมพูทวีปเป็นลูกศิษย์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกือบทั้งหมดเลย

ทีนี้กษัตริย์มาเป็นลูกศิษย์ คุณิเศรษฐีภุมมพิเป็นลูกศิษย์ ลากสักการะมันขนาดไหน ไอ้พวกที่บวชอยู่วัดที่อื่นมาบวช บวชอะไร? บวชเห็นแก่ลาภ ไม่ได้บวชเห็นแก่มรรค ผล บวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วสะดวกสบาย มีคนนับหน้าถือตา

มีคนอุ้มชู อ้าว ก็มาบวชกันเต็มเลย คำว่ามาบวชหมายความว่าเจตนา เป้าหมายของเขาคือ ลากสักการะ เป้าหมายของเขาไม่ใช่อยู่ที่มรรค ผล เพราะมรรค ผลมันมองไม่เห็น

มรรค ผลมันอยู่ที่ไหนล่ะ? มรรค ผลมันอยู่ในใจ มรรค ผลมันใจสัมผัส มรรค ผลมันไม่ได้อยู่ที่ลากสักการะ ไม่ใช่ แต่คนที่ใจหยาบๆ เขาก็เห็นแต่ลากสักการะ แต่เวลาคนที่เขาบวช เขาบวชเพื่อมรรค ผล พอบวชเพื่อมรรค ผล เห็นไหม เวลาสำเร็จขึ้นมาแล้วเขามีคุณธรรมจริง เขามีความรู้จริง พอมีความรู้จริง นั่นละธรรมแท้ๆ ธรรมแท้ๆ คือใจสัมผัสใจ ถ้าใจสัมผัส แต่ก่อนจะสัมผัสมันก็เข้ามาคำถามนี้ ก่อนที่จะสัมผัสเอาอะไรไปสัมผัสล่ะ? ก็ต้องเอาหัวใจไปสัมผัส แล้วหัวใจ ประสบการณ์ของใจใจ

เวลาทุกข์ต้องถามกันใหม่? เวลาโยมทุกข์ถามกันใหม่? อยู่ด้วยกันในบ้านสองคน ตายายหันหน้าเข้าหากันสิ ถามสิทุกข์ใหม่? พุดไม่จบ นี่มันสัมผัส พุดไม่จบ ถ้าเอาตั้งแต่เด็กมาเลย โอ้โฮ เด็กมาไม่พอใจเรื่องอะไรบ้าง มันฝังใจมาจนปานนี้ โอ๊ย พุดไม่จบเลย นี่ใจมันสัมผัสเพราะมันเป็นเอง แต่ศีล สมาธิ ปัญญา มันไม่เคยมี มันเรียนแต่ทางวิชาการมา ฟังแต่ครูบาอาจารย์พุดมา มันเลยพุดไม่ได้ใจ แต่พอมันได้สัมผัส คำว่าสัมผัสๆ นี่วิธีการพอสัมผัสขึ้นมา นั่นละความจริง ถ้าความจริงนะ ความจริงถ้าเกิดขึ้นมาแล้ว เวลาจะไปสอนคนก็เอาความจริงในใจนั้นแหละสอนเขา เอาใจนั้นแหละบอกเขา

แล้วใจของคน คุณครูบาอาจารย์ที่ท่านมีอำนาจวาสนานะท่านจะสมบุกสมบันมา มาก คำว่าสมบุกสมบันมากคือมีประสบการณ์มาก ประสบการณ์ของจิตนะ จิตลงสมาธิ บางคนลงไม่ได้เกือบเป็นเกือบตาย บางคนลงได้ง่าย ถ้าลงได้ง่ายแล้วยกขึ้น วิปัสสนาได้ใหม่? ถ้าลงไปแล้ว เวลาลงไปแล้ว เห็นไหม ถ้ารักษาไม่ดีมันก็เสื่อม พอเสื่อมแล้วว่าจะเข้าวิปัสสนา บางคนนะพอจีหลังเสือ พอพรรษามากขึ้นมาก็ต้องบอกว่า พุดธรรมะ พุดธรรมะหมายถึงว่าตัวเองไม่มีอยู่จริง ถ้าพุดธรรมะนะ ปีนี้พุดอย่างหนึ่ง อีก ๕ ปีพุดอีกอย่างหนึ่ง อีก ๑๐ ปีพุดอีกอย่างหนึ่ง มันไม่เป็นอันเดียวกัน

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาท่านพุดตั้งแต่ท่านเทศนาว่าการจนถึงวันที่ท่านดับขันธไป ไม่มีคลาดเคลื่อนเลย ชัดเจน อยู่ตรงไหนตรงนั้น อกาลิโก วันเวลาไม่เกี่ยว เวลาไม่เกี่ยว เวลาไม่เกี่ยว เหนือกาล เหนือเวลา จะพุดวันไหน พุดเมื่อไหร่ พุดชัดเจน เหมือนเดิมไปหมด แต่ไอ้พวกที่ไม่เป็น สัญญาคือจำใจ พอจำมา เวลาจำใหม่ๆ ก็ชัดเจน พอจำไปนานๆ เข้าชักเลอะเลือน พอจำไปจำมา เห็นไหม เวลามันพุด ปีหนึ่งพุดอย่าง ปี

หน้าพูดอีกอย่างหนึ่งแล้วเทศน์นี้ไม่อยู่ที่เก่าหรืออก ไปแล้ว แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์เราจะเห็นโอกาส เห็นเวลา

ที่นี้เห็นโอกาสเวลา เห็นใหม่ สิ่งนี้ถ้าเป็นความจริงนะ ฉะนั้น ใจมันต้องสัมผัส แต่พอใจสัมผัสมันต้องมีประสบการณ์ คำว่ามีประสบการณ์ย้อนกลับมาที่คำถาม

ถาม : การเห็นภาพส่วนใดส่วนหนึ่งในร่างกายชัดเจน แม้จะหลับตาและลืมตาอยู่ ภาพที่เห็นอยู่นี้เรียกว่าอุคคหนิมิตใช่ไหมครับ ระหว่างอุคคหนิมิตกับจินตนาการแตกต่างกันอย่างไร?

ตอบ : นี่คำถาม คำถามว่าถ้าเป็นอุคคหนิมิต เวลามันเห็น ถ้าเป็นภาพจริง เป็นอุคคหนิมิตเป็นความจริง แล้วจินตนาการ จินตนาการมันแตกต่างกันอย่างไร? จินตนาการทางโลกเขารู้กันหมด เรารู้ได้จินตนาการ นี่พอเราจินตนาการแล้วเราเชื่อในจินตนาการเราไง ถ้าเราเชื่อในจินตนาการเราว่าสิ่งนั้นก็ความจริงใจ

มันเป็นจินตนาการ คำว่าจินตนาการนะ เห็นใหม่ ทุกข์เป็นเรา เวทนาเป็นเรา ความโกรธเป็นเรา ความโลภเป็นเรา ความหลงเป็นเรา มันถึงได้หน้าแดงอยู่นั่นนะ เวลาโกรธเป็นเรา เพราะเราเป็นอันเดียวกันไง ที่นี้พอมันจินตนาการ คำว่าจินตนาการ เรามีกิเลสเราก็จินตนาการใช่ไหม พอจินตนาการแล้วมันก็บอกว่าเหมือนเราไง พอจินตนาการแล้ว จินตนาการเห็นอุคคหนิมิตเห็นภาพใจ ก็เป็นนิมิตใจ ไม่ใช่หรือกมันเป็นเราไปแล้ว ถ้าจินตนาการมันเป็นเรา สรรพสิ่งมันเป็นเนื้อเดียวกัน แต่ถ้าเป็นอุคคหนิมิต

คำว่าอุคคหนิมิต ถ้าเป็นนิมิตนะเห็นภาพกาย เห็นอะไรชัดเจน เห็นภาพกาย ถ้าเห็นภาพกาย ความเห็นภาพกาย ไม่มีใครเห็นภาพกายชัดเจนได้เท่ากับหมอศัลยกรรม เพราะเขาผ่าตัดทุกวัน เขาเห็นภาพเลยนะ เขาไปศึกษามาจากอาจารย์ใหญ่ กว่าเขาจะมีความชำนาญของเขา เวลาเขาคูยกัน เวลาศัพท์ทางการแพทย์ เขาจะพูดเลยว่ามันจะเป็นโรคอะไร จะผ่าตัดอย่างไร จะทำอย่างไร เขาจะเห็นภาพตั้งแต่เขายังไม่เห็นกายคนเลย เขาเห็นภาพชัดเจนเพราะอะไร? เพราะอาชีพของเขาหนึ่ง เขาได้ฝึกฝนของเขามาหนึ่ง

นี่ไงสิ่งที่ภาพกายๆ ที่ได้เห็น พวกหมอศัลยกรรมเขาเห็นชัดกว่าเรามาก แต่เขาเห็นเขาเห็นเป็นวิชาชีพของเขา เขาเห็นกายแล้วทำไมเขาไม่มีสติปัญญาพิจารณาล่ะ? เขาพิจารณา พิจารณาว่าจะผ่าตัดอย่างไร เขาพิจารณาว่าจะเปลี่ยนหัวใจอย่างไร เขาพิจารณา

ว่าจะต่อเส้นเลือดอย่างไร เขาชำนาญมากนะ เขาสามารถจะต่อเส้นเลือดเข้ากัน เขาจะเปลี่ยนหัวใจ เขาทำได้หมดเลย อันนั้นเห็นภาพกายของเขา แต่ถ้าผู้ที่มีประสบการณ์ ที่ครูบาอาจารย์ของเรา จิตสงบ ถ้าจิตสงบแล้วต้องเห็นกาย ถ้าเห็นกาย นั้นถึงเป็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง

คำว่าเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงคือมีจิตเป็นผู้ที่สงบ แล้วจิตดวงนั้น จิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จิตของครูบาอาจารย์ของเรา จิตของท่าน จิตของท่านได้สงบตัวลง จิตของท่านได้เห็นสติปัฏฐาน ๔ ได้เห็นกาย ได้เห็นเวทนา ได้เห็นจิต ได้เห็นธรรมตามความเป็นจริง เพราะการเห็นอันนั้น จิตดวงนั้นมันเวียนว่ายตายเกิด จิตดวงนั้นถ้าได้พิจารณา พิจารณาอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่มรรคญาณมันเกิด มันจะสාරอก มันจะคายอวิชชาโดยความเป็นจริง นี่ถึงว่าเป็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงเพราะมันมีจิต

แล้วจิตดวงใดก็แล้วแต่เป็นปัจจัยจัดตั้ง เป็นสันทิฏฐิโก จิตดวงใดเป็นผู้เห็น จิตดวงนั้นถ้ามีปัญหาวิปัสสนาญาณ วิปัสสนาคือปัญญาญาณที่แทงทะลุได้จริง มันจะสාරอก คายอวิชชาจากจิตดวงนั้น นี่เป็นความจริง แต่บอกว่าเราปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เราปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ก็มีกายานุปัสสนา กายานุปัสสนาก็นึกเรื่องของกาย โอ้ย เราก็ก็นึกเห็นกายแล้ว เราได้ทำกายานุปัสสนา เวทนานุปัสสนา เออ เราก็ก็นึกเวทนา นี่มันนึกเอาทั้งนั้นเลย มันนึกเอา มันสร้างภาพเอา นี่จินตนาการ

ถ้าจินตนาการอย่างนี้ นี่เราบอกว่าเราปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เพราะอะไร? เพราะถ้าไม่ใช่กาย ไม่ใช่เวทนา ไม่ใช่จิต ไม่ใช่ธรรมมันจะไม่เป็นแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนปฏิบัติในเรื่องแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เราก็ก็นึกไปคิดแนวทางสติปัฏฐาน ๔ มันก็เลยสร้างภาพแนวทางสติปัฏฐาน ๔ นี่จินตนาการ เราถึงบอกว่าเป็นแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในทางปลอม แต่ถ้าเป็นความจริงแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงมันเกิดที่ไหน?

การเห็นภาพกายส่วนใดส่วนหนึ่งที่ชัดเจน มันต้องทำความสงบของใจเข้ามา แล้วพอใจมันสงบแล้วถ้ามันเห็นนะ สิ่งที่เราเห็นเป็นภาพกายจริงมันสะท้อนหัวใจมาก มันสะท้อนหัวใจมาก มันสะท้อนความจริง มันเป็นสมบัติส่วนตัว แต่ถ้ามันเป็นทางโลกมันเป็นสิ่งที่เราคิด เราจินตนาการ เขาบอกว่าอุคคหนิมิตกับจินตนาการมันแตกต่างกัน

อย่างไร มันแตกต่างกันตั้งแต่ผู้เห็น มันแตกต่างคือว่าเห็นโดยจิตสงบ จิตสงบคือจิตมันเป็นสัมมาสมาธิ

ศีล สมาธิ ปัญญา จิตถ้าสงบแล้ว ถ้ามันรู้ มันเห็นของมัน มันเห็นตามความเป็นจริงมันเป็นมรรค แต่ถ้าเป็นจินตนาการมันเป็นกิเลสไป เป็นกิเลสเพราะอะไร? เป็นกิเลสเพราะว่าจิตมันไม่สงบใช่ไหม มันถึงมีวิชา มันมีวิชามันเข้าข้างตัวเองไป คิดตามความพอใจของตัวเอง แล้วตอนนี้เรากำลังคิดไป เพราะเราเป็นชาวพุทธไป เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะทำปฏิบัติปฏิบัติมันต้องในแนวทางสติปัญญา ๔ เราก็ฝึกหัดแนวทางสติปัญญา ๔ เราก็จินตนาการไป

เราจินตนาการขึ้นมา เพราะจินตนาการขึ้นมาเพราะกิเลสมันไม่สงบตัวเอง มันเป็นอวิชชา มันสร้างภาพได้ทั้งนั้นแหละ พอสร้างภาพขึ้นมามันก็บอก นี่กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันบอก มันบอกว่าเห็นอย่างนั้น รู้อย่างนั้น เป็นอย่างนั้น โอ๊ย สัญชาตญาณอย่างนั้น มันเป็นอย่างนั้น ไปเลย ไปเลย พอไปแล้วนะ โอ๊ย มันว่างหมด โอ๊ย มันดีไปหมดเลย นี่มันสร้างภาพไปหมดเลย แล้วเวลาถ้ามีครูบาอาจารย์ท่านรู้จริงนะ ท่านถามคำเดียวไปไม่รอดหรอก มันเห็นอย่างไร อ้าว ก็มันเห็นกายไป เห็นกาย แล้วเห็นอย่างไรล่ะ? ก็เห็นกายไป แล้วเห็นอย่างไรล่ะ? ก็เห็นกายไป มันบอกไม่เป็นหรือเห็นอย่างไร มันบอกไม่ได้หรือ เพราะมันไม่รู้ที่มาที่ไป

อย่างเราที่นี่เรามีเงินคนละล้าน สตง. มาตรวจเลย ล้านนี้มาจากไหน? เงินล้านมาจากไหน? อ้าว ก็เงินล้านไป เงินล้าน แล้วเงินล้านทำอะไรมาล่ะ? ก็เงินล้านไป แล้วเงินล้านทำอะไรมาล่ะ? ก็เงินล้านไป เขายึดแน่ๆ เขายึดแน่ๆ เพราะเงินล้านมันไม่มีที่มา เงินล้านนี้มันไม่มีที่มา เอ็งทำอะไรมา ทำงานมา เงินเดือนออกมาสะสมมาได้หนึ่งล้าน อ้าว วันนี้ไปเยี่ยมพ่อแม่มา พ่อแม่ให้มาหนึ่งล้าน อ้าว ไปร่วมหุ้นกับเพื่อน เพื่อนทำธุรกิจมา ก็แบ่งปันผลมาได้มาหนึ่งล้าน เออ มันต้องมีที่มาสิ เงินล้านนี้ได้แต่ใครมา อ้าว ได้หนึ่งล้านมา สตง.ยึดแน่ๆ ยึดบัญชีแน่นอน

นี่จินตนาการไปเลย แนวทางสติปัญญา ๔ อยู่ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม อยู่ เห็นไปหมดเลย มันว่างไปหมดเลย มันใช้ปัญญา โอ๊ย มันใช้ปัญญา มันถอดถอนกิเลส มันชำระเสร็จหมดเลย ว่างหมด โอ๊ย สบายมาก ปฏิบัติอย่างฉันทันนี้ง่าย ปฏิบัติอย่างฉันทัน ง่ายสิเพราะนี่ก็เอา ทำไมมันจะไม่ง่ายล่ะ? คำขากว่าจะเอาสินค้าไปเสนอบาย

กว่าเขาจะตกลงซื้อ กว่าเขาจะสั่งของ โอ้ย กว่าจะวางบิล โอ้ย เกือบตาย ใสนี้มันไม่ต้องทำอะไรเลยนะจบแล้ว ก็ง่ายนะสิ นี่แนวทางสติปัญญา ๔ ปฏิบัติได้ง่าย พระพุทธเจ้าสอนถูกต้องดีงาม ฐัมมคเลย แล้วพอเขาตรวจสอบ บิลก็ไม่มี วัตถุขี้ซื้อมาจากไหนก็ไม่รู้ สิ้นค้ำก็ไม่ได้ผลิตเลย

นี่การเห็นโดยความปลอม แล้วว่าง่ายๆ นะ นำสงสาร แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์นะ ท่านบอกให้ทำความสงบของใจให้ได้ก่อน ถ้าใจเราสงบแล้ว เพราะใจดวงนั้นมันเห็นจริง ใจดวงนั้นนะ คำว่าใจดวงนั้นน่าสังเวชนะ ใจดวงนั้นเวียนว่ายตายเกิดนะ คูสึงค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านบอก บุพเพนิวาสานุสติญาณย้อนอดีตชาติไปท่านเคยเป็นพระเวสสันดร พระเวสสันดรกับเจ้าชายสิทธัตถะเป็นคนเดียวกันหรือเปล่า ไม่ใช่เป็นคนละคน แต่จิตดวงนั้นเคยเกิดเป็นพระเวสสันดร แล้วหมดอายุขัยไป ไปเสวยเป็นเทวดา ถึงยุคว่าจิตดวงนั้นต้องจุติลงมาเกิด ลงมาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ

จิตดวงนั้น พอเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะแล้วพระเจ้าสุทโธทนะก็พยายามจะให้ เป็นจักรพรรดิๆ แต่ด้วยอำนาจวาสนาบารมีของท่าน ท่านเสียสละของท่านเอง ท่าน ขวนขวายของท่านเอง จิตดวงนั้นหรือคั้น จิตดวงนั้นชำระล้างกิเลส เสวยวิมุตติสุข จิตดวงนั้น แล้วจิตดวงนั้น นั่งกันอยู่นี้จิตดวงนั้น เราจะชื่อนาย.ก นาย.ข นาย.ค พ่อแม่ตั้งให้ จิตดวงนั้นอยู่ในกลางหัวอกนั้น จิตดวงนั้นทุกซี่ยากอยู่นี้ แล้วจิตดวงนั้นทำความสงบของใจเข้ามา จิตดวงนั้นเป็นผู้รู้ ผู้เห็น จิตดวงนั้นมันจะส้ารอกกายของมัน จะเป็นพระ.ก พระ.ข พระ.ง เป็นพระองค์ใดก็ได้แล้วแต่ จิตดวงนั้น จิตของพระองค์นั้น

จิตดวงนั้นนี่ต้นทุนเดิม ต้นทุนเดิมมันเวียนว่ายตายเกิด ต้นทุนเดิมเราได้สร้างอำนาจวาสนามา เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ จะได้ซื้ออะไรมาก็แล้วแต่ได้แต่ซื้อ แต่จิตดวงนั้นอยู่กลางหัวอก พยายามให้มีความเชื่อมั่น ให้มีความมั่นคง แล้วพยายามกำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิสงบเข้ามาถึงจิตดวงนั้น แล้วจิตดวงนั้นเป็นผู้รู้ ผู้เห็นสติปัญญา ๔ จริง สติปัญญา ๔ จริงๆ มันอยู่ตรงนี้ มันไม่ใช่คนที่ไปบอกนิกาย นิกเวทนา นิกจิต นิกธรรม ไม่ต้องไปนิกมันหรือ นั่งอยู่นี้มันก็เจ็บมันก็ปวด เวทนามันมีอยู่แล้ว แต่โง่ไม่รู้จักพิจารณามันเอง แล้วก็อยากจะหากันเอง

นี่พูดถึงว่าอุคคหนิมิตเวลาเห็นจิตมันสงบนะ เวลาไปเห็นกาย นี่เห็นกายสะท้อนหัวใจมาก เวลาจิตมันสงบแล้วไปจับเวทนามันจับเวทนาได้เลย พิจารณาได้เลย แต่ถ้า

เวลาจิตเราไม่สงบใช่ไหม เวลาเวทนามันเกิด อู้อู ปวด เพราะอะไร? เพราะว่าเวทนาเป็นเราไง เราบอกไม่ใช่ ไม่ใช่เป็นเราหรอก เวทนาเป็นทำไมเราจะสู้กับมันอยู่ แต่เป็นโดยจิตได้สำนึก เป็น เพราะเป็นถึงปวด แต่เวลาถ้าพิจารณาไปแล้ว เราพิจารณาเวทนา รู้เท่าเวทนา มันปล่อยเวทนานะ นี่เวทนาก็เป็นเวทนา ทำไมเราไม่ปวดล่ะ? ถ้าเวลาเราจับเวทนานะ แล้วพิจารณาเวทนา คือจับอารมณ์ความเจ็บปวดมาพิจารณาไป ถ้ามันเสมอกัน มันซาเห็นใหม่ มันสักแต่ว่า

คำว่าสักแต่ว่าคือมันเสมอกัน คือมันไม่แพ้ แล้วมันก็ไม่ชนะ อพยากฤต กลางๆ นี่มันจะซาๆ เวลานั่งไปนานๆ มันจะซาหมดเลยนะ มันไม่เจ็บไม่ปวด มันไม่เจ็บนะ แต่มันก็ไม่หายเพราะมันซา อ้าว จะว่ามันไม่มี มันก็มี เห็นใหม่ นี่อภัยกฤต แต่ถ้ามันพิจารณาไป พิจารณาถึงที่สุดนะมันปล่อยเวทนา นี่จิตมันนิ่งหมดเลย ว่างหมดเลย เวทนา มีเวทนา เพราะกูโง่กูไปเอามันเองไง มีเวทนาเพราะเราไปเสวยไง เราไปรับรู้ไง แต่ถ้าปัญญามันไล่หมดแล้วมันไม่มีอะไร เราโง่เอง เราโง่เอง เหมือนรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รู้ไม่เท่าไปหยิบมันเอง ไปรับรู้มันเอง แต่พิจารณาไปแล้วมันปล่อยมันก็สงสัย นี่เวลาที่ไหนมันคันมันก็อยากคันมากไปเรื่อยๆ ไข้ไหม พอมันเปียๆ จะเจ็บๆ อยากรับรู้ไง มันยิ่งเด่นขึ้นมาๆ

นี่โง่สติปัญญา ๔ ถ้าจิตสงบแล้ว แม้แต่เวทนามันยัง จับมาเล่นได้เลย พิจารณาพอเวทนา แม้เวทนา ปู่เวทนา มันจะถูกเวทนามันเล็กน้อย ถ้าเป็นพ่อมันรุนแรง แต่ถ้ามีปัญหาแก้ถ้ามันสู้ได้ ฉะนั้น เวลาคนที่ปฏิบัติเขาถึงมีสติ มหาสติ มีปัญญา มหาปัญญารู้แล้วมันเป็นอย่างไรล่ะ? ถ้าคนภาวนาไม่เป็น ไม่รู้หรือว่าลิมิตมันแค่ไหน ใจอะไรคือสติ อะไรคือมหาสติ สติกับมหาสติมันแตกต่างกันอย่างไร? ปัญญา มหาปัญญามันแตกต่างกันอย่างไร ถ้าภาวนาไปแล้วมันเป็นขั้นเป็นตอนเพราะอะไร? เพราะมันมีปู่เวทนานะ เวลาถูกเวทนา หลานเวทนาเราก็ใช้สติ ใช้ปัญญา เวลามันเป็นปู่เป็นย่า โอ้โฮไม่ทันแล้วมันต้องใช้มหา มหาสติ มหาปัญญารู้กับมัน

นี่มันมีขั้นมีตอนของมัน แล้วพัฒนาขึ้นไปมันจะเป็นขั้นเป็นตอน เห็นไหม นี่คือว่าถ้ามันเป็นจริง ถ้ามันเป็นจินตนาการมันก็ไปอีกอย่างหนึ่ง ถ้ามันเป็นจริงมันก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง ถ้าเป็นจริงนะ นี่เป็นจริง นี่พูดถึงอุคคหนิมิตกับจินตนาการแตกต่างกันอย่างไร มันแตกต่างกันตั้งแต่เริ่มต้น แต่มันอยู่ที่ว่าเป็น ภาวนาเป็นก็เป็นอีกอย่างหนึ่งนะ ถ้าไม่เป็นมันก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง ถ้าเป็นนะพวกนี้มันเป็นประโยชน์หมดนะ เหมือนคนเราจับ

รถหรือคนมีธุรกิจ ทุกอย่างที่เป็นวัตถุดิบใช้ประโยชน์ได้หมดเลย แต่ถ้าคนไม่เป็นนะ วัตถุดิบกวาดทิ้งหมดเป็นขยะ มันบอกเกะกะ 'ไม่เป็นประโยชน์'

นี่เราปฏิบัติกันทุกคนไม่อยากเจอนิมิต ทุกคนอยากจะสงบระงับ ทุกคนอยากดิไปหมดแหละ แต่เวลาคนที่ภาวนาไปแล้ว พอจิตสงบแล้วนะก็อยากเห็น 'ไม่เห็นสติปัญญา ๔ มันก็ไม่ได้วิปัสสนา' แล้วเวลาจิตเรามันไม่สงบ สติปัญญา ๔ ตัวกวนเลย กายก็กวนเรา เวณาก็กวนเรา ตัวสติปัญญา ๔ ตัวก่อกวน แต่พอจิตมันสงบแล้ว ตัวสติปัญญา ๔ นี้แหละเป็นหินลับปัญญา นี่แหละเป็นที่ฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าเป็นนะมันใช้ประโยชน์ได้หมดเลย ถ้าเป็นทุกอย่างเป็นประโยชน์ เห็นไหม ที่ว่าสรรพสิ่งนี้เป็นธรรมชาติ ธรรมะ เป็นธรรมชาติๆ

เป็นธรรมชาติต่อเมื่อพระอรหันต์ พระอรหันต์จิตท่านพ้นจากโลกแล้วท่านเห็นอะไรเป็นธรรมไปหมดแหละ แต่พวกเราเห็นเป็นธรรมไหม เห็นเป็นธรรมพยายามกดไว้ ใจ เป็นธรรมดๆ ธรรมคาเจ็บอยู่ที่นี่ ธรรมคามันจะเอาเขาอยู่ที่นี่ธรรมคา มันธรรมคาไม่ได้หรอก ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ ธรรมะเป็นธรรมชาติต่อเมื่อเพราะมันเป็นของมันอยู่อย่างนั้น แต่ที่มันไม่เป็นเพราะอนุสัย เพราะกิเลสเราไปกวน ไปหยิบมา เขาไม่ได้ว่าตัวสักหน่อย ใจฝัดฝัดจะไปล่อเขาอยู่นะว่าเขาว่าตัว เขาไม่ได้ว่าเลย เขาชื่นชมเรา เขาพูดไม่ถูกหูหน่อยเดียวจะไปล่อเขานั้นนะ เป็นธรรมคาหรือ? มันไม่ธรรมคาสิ ไม่ธรรมคา เพราะเข้าใจผิด ถ้ามันธรรมคาก็อย่างหนึ่ง

นี่พูดถึงว่าอุคคหนิมิตกับจินตนาการแตกต่างกันอย่างไร จินตนาการคือว่าจิตมันไม่สงบ จิตมันไม่มีหลักมีเกณฑ์มันก็เกิดการจินตนาการ เกิดอุปาทาน เกิดอุปาทานเกิดอะไรขึ้นมา แต่บอกเขาจะไม่ให้มีเลยมันก็ไม่ได้ คนปฏิบัติมันต้องมีทั้งนั้นแหละ เรามาจากมนุษย์นะ มนุษย์มันต้องมีความรู้สึกทั้งนั้นแหละ แล้วความรู้สึกนี้เราจะควบคุมอย่างไร เราจะดูแลอย่างไร พอจิตสงบแล้วเราฝึกหัดพิจารณาไป มันเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป นี่ถ้าเป็นมันเป็นประโยชน์หมดเลย แต่ถ้าไม่เป็นนะมันเป็นโทษหมดเลย ฉะนั้นพยายามฝึกหัดให้มันเป็นก่อน หน้่าปากคอกๆ ที่ว่าภาวนาขั้นต้นมันภาวนายาก นี่ข้อที่ ๑

ถาม : ข้อที่ ๒. การพิจารณาภายใน บางครั้งสามารถแยกส่วน ขยายส่วนและพิจารณาเข้าสู่ธาตุเดิมได้ บางคราวเกิดอาการขมลูกขนปอง เมื่อทำต่อเนื่องช้าบ่อยๆ

หลายวันเข้าอาการขนลุกขนพองเริ่มหายไป จางไป นานๆ จะมีอาการขนลุกขนพอง
ขึ้นมาสักครั้งหนึ่ง อย่างนี้ผิดปกติไหมครับ

ตอบ : ถ้าเราจับกายได้นะ คำว่าจับกายได้แล้วพิจารณาเป็น มันต้องอย่าทิ้งผู้รู้
อย่าทิ้งพุทธโฆ นี่สุดขยอคมมากเลย หลวงปู่มั่นท่านวางเสาเอกไว้เลย อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทธโฆ
เราจะเห็นกายขนาดไหน เพราะจิตมันสงบ ผู้รู้นี้ไปเห็น เวลาใช้ปัญญาที่ผู้รู้มีกำลังเราใช้
ปัญญา นี่พอเราเห็นกายใช้ใหม่ เราจับได้ เพราะจิตมันสงบมันจับได้ พอจับได้ก็พิจารณา
ไป พอพิจารณาก็นอนหลับ นี่พอพิจารณาไป การพิจารณาคือการใช้พลังงาน พอใช้
พลังงานจิตมันจะเสื่อม จิตมันจะค่อยๆ ไปด้วย

คำว่าค่อยๆ ถ้าเรายังมูมานะ เรายังอยากกระทำอยู่แล้วทำไปเรื่อยๆ กำลังมันจะ
อ่อนไปเรื่อยๆ พออ่อนไปเรื่อยๆ นะเดี๋ยวจะเป็นสัญญาแล้ว สัญญาคือการจำ สัญญาคือ
จินตนาการ สัญญาคือสมุทัย แต่ถ้าพอมันผิดพลาดอย่างนี้บ๊อบเราต้องรีบกลับมาพุทธโฆ
กลับมาทำความเข้าใจให้ใจมันมั่นคงขึ้นมา มันสำคัญที่สมาธินี้แนบแน่น สมาธินี้
มั่นคง การกระทำมันจะก้าวเดินต่อไปเรื่อยๆ เพราะอะไร? เพราะทุนมันดี บริษัทใดที่สาย
ปานยาว มันจะมีวิกฤตอย่างไร สายปานมันจะรักษาบริษัทนี้ไว้ได้ ถ้าบริษัทเราสายปาน
สั้น เพราะเขาเอาสินค้ำไปแล้วเขาไม่ชำระสัก ๒-๓ รอบนี้ยุ่งแล้ว มีปัญหาแล้ว

คำว่าเอาสินค้ำไป ๒-๓ รอบคือว่าพิจารณา ๒-๓ ครั้งไง แล้วพอต่อเนื่องไปมัน
สายปานไม่มีเงินลงทุน ไม่มีเงินลงทุนไปซื้อวัตถุดิบ นี่เราก็ต้องกลับมาหาทุน กลับมาหา
ทุนคือกลับมาหาสมาธิ กลับมาหาพุทธโฆ อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทธโฆ ต้องอยู่กับผู้รู้ อยู่กับพุทธ
โฆตลอดไป แล้วถ้ามันออกวิปัสสนา ถ้ามันพิจารณาแล้วมันขาด มันพิจารณาแล้วมัน
ปล่องวาง นั่นละถูกต้อง แล้วถ้ามันพิจารณาไปแล้วมันติดขัด มันติดขัดมันไม่ไปแล้ว ถ้า
จิตกำลังมันอ่อนลง มันพิจารณาไปนะ หนึ่งนึกเห็นกายก็ไม่เห็น วิบๆ มันจะไหว มันจะ
ไหว มันจะเคลื่อนไหว แต่ถ้าจิตมันดี มันน้อมมาเห็นกาย กายจะตั้งมั่น แล้วถ้ามีปัญหาดีๆ มัน
แยกส่วน ขยายส่วน

ที่ว่ามันขยายส่วนนี่ถูกต้อง จากอุคคหนิमितเป็นวิภาคะ ขยายส่วน แยกส่วนเพื่อ
เห็นการเป็นไตรลักษณ์ ให้เห็นเป็นอนัตตา ความเป็นอนัตตาคือการเปลี่ยนแปลง ให้เห็น
เปลี่ยนแปลงต่อหน้า แล้วถ้าจิตมันดี สมาธิมันดีมันเปลี่ยนแปลงเร็วมาก แร็บๆ มันจะ
เร็วมากๆ เลย แต่ถ้ามันไม่เป็นนะ มันเป็นภาพอยู่ใช้ใหม่ เราให้มันไปนะมันก็อึด คึงกัน

อยู่อย่างนั้นแหละ บางทีมันก็ค่อย บางทีมีบางส่วนที่ย่อยสลายไป บางส่วนอยู่ บางส่วนไม่อยู่ คือมันไปไม่หมด คือกินข้าวได้แค่ครึ่งคำ ไม่เต็มคำ มันไม่ไป

นี่มันเป็นการบอกว่าสมาธิอ่อน สมาธิมันเริ่มอ่อนแล้ว แล้วถ้ายังทำต่อเนื่องไปนะ เสื่อมหมด ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์คอยแนะนำ แล้วถ้ามีครูบาอาจารย์คอยแนะนำมันก็ไม่เชื่ออะ อาจารย์พูดเฉยๆ ผมทำนะ โอ๊ย ผมเป็นคนทำ ผมเก่งนะ อาจารย์ไม่เคยเห็นหรอก แต่พอมันเสื่อมหมดแล้วนะ เออวะ ท่านเตือนแล้วไม่ฟัง ท่านก็บอกแล้ว ไปนั่งคอดคอกอยู่นั่นนะ แล้วก็มาฟื้นฟูใหม่ ของอย่างนี้ต้องเป็นทุกคน การปฏิบัติที่ไม่ผิดพลาดไม่มี ถ้าผิดพลาดแล้วเราก็แก้ไขของเราไป

ฉะนั้น พอแก้ไขไป นี่เขาบอกว่าทำไมบางทีมันไปแล้วที่มันชนลูกชนพอง การที่ชนลูกชนพอง เห็นไหม วิดก วิจาร ปิติ สุข เอกัคคตารมณ์ เกิดชนลูกชนพอง เกิดปิติ เกิดความดีงามมันเป็นของดีอยู่แล้ว แต่ถ้ามันชำนาญขึ้นมันเกิดสุข การว่าชนลูกชนพองมันจะจางลง เหมือนเรานี้เราจะโตขึ้น เราจะโตขึ้น สิ่งที่จะโตขึ้น สิ่งทีเวลามันผ่าน้วยผ่านนั้นมา มันก็ผ่านไปแล้วเป็นอะไรไป อะไรที่ผ่านมาแล้วมันผ่านไป แต่ให้มันเป็นความจริงตลอด ความจริงนี้เรารู้ได้ ความจริงมันไม่มีเหตุผลโต้แย้ง มันไม่มีสิ่งใดโต้แย้งได้ แต่ถ้ายังสงสัยมันโต้แย้งได้ทุกอย่างเลย เวลาเราวิปัสสนาไปมันจะใช้ปัญญาใคร่ครวญหาเหตุผล ถ้ามันไม่มีสิ่งใดโต้แย้งแล้วพิจารณาต่อเรื่อยๆ ไป นี่มันเจริญก้าวหน้าไป

ฉะนั้น พอบอกว่าเวลาชนลูกชนพองมันอ่อนลง ช้าบ่อยๆ เข้ามันจะจางหายไป จางหายไปก็หายไป เพราะปิติมันหายไป ปิติเป็นทางผ่าน มันจะเข้าไปสู่สุข ความตั้งมั่น เอกัคคตารมณ์ เอกัคคตารมณ์แล้วมันพิจารณาไป เวลาปล่อยวางมันก็เป็นความจริง เวลาปล่อยวาง เราจะบอกว่ามันปล่อยวางแล้ว มันปล่อยวางตทังคปหานชั่วคราว แล้วพอมันคายตัวออกมา ถ้าจับได้พิจารณาต่อ ถ้าจับไม่ได้เข้าไปสู่ความสงบนั้น เวลามันปล่อยวางเห็นไหม เวลาเราพุทโธ พุทโธพอจิตสงบ พอจิตสงบมันมีความสุขอย่างหนึ่ง จิตสงบระงับ แต่เวลาเราเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมเราพิจารณาไปนี่วิปัสสนาวิปัสสนาสำรอกมันคาย

นี่อารมณ์แตกต่างกัน อารมณ์ของสมาธิ กับอารมณ์ของการใช้ปัญญาที่มีสมาธิ เป็นเครื่องหนุนมันแตกต่างกัน คนภาวนาไปมันรู้ จิตมันมีระดับของมันขึ้นไป แล้วถ้ามัน

รู้แล้ว มันรู้ตอนนั้นไง รู้ตอนที่มันเป็น แต่พอมันออกไปแล้วไม่รู้ ไม่รู้เพราะทำไมถูก ใ้อ ที่ทำมานี้มันฟลุค มันได้มาโดยที่เราไม่ชำนาญ ก็ต้องมาฝึก ก็ต้องมาฝึกไง กลับมาทำ ความสงบของใจแล้วจับมันให้ได้ ฝึกหัด พยายามฝึก พยายามทำของเรา

ถ้าทำของเราบ่อยครั้งเข้า จากตทั้งหมดบ่นบ่อยครั้งๆ เข้า ถึงที่สุดแล้วมันจะไปสู่ สมุจเฉตพหวน ตทั้งหมดบ่นนี้รู้มันปล่อยวางอย่างไร วางอย่างไร แล้วคนไม่เคยเห็น สมุจเฉตพหวนมันเข้าใจว่าตทั้งหมดบ่นเป็นสมุจเฉตพหวน เพราะ เพราะเราทำครบคำ สอนไง ทฤษฎีทุกอย่างเราได้ทำสมบูรณ์ไง เออ ทำความสงบก็ได้ทำแล้ว วิปัสสนาก็ได้ วิปัสสนาแล้ว เออ เวลามันปล่อยก็ได้ปล่อยแล้ว เออ เวลามันขาด นึกเอาเองไง นึกเอาเอง จินตนาการเอาเอง นี่มันเป็นไป

ฉะนั้น มีครูบาอาจารย์ท่านจะให้ทำซ้ำๆ ทีนี้พอซ้ำแล้ว มันทำไปแล้วความขณ ลูกขนพองมันหายไป หายไปไม่เป็นไร หายไปนั่นคืออารมณ์หยาบๆ เราจะได้อารมณ์ อันละเอียดขึ้น ชัดเจนขึ้น ดีขึ้น แล้วมันเป็นปัจจุตังนะ นี่สิ่งนี้ทำไปข้างหน้ามันจะสุด ยอดของมัน ฉะนั้น เวลาขนลุกขนพอง ขนลุกขนพองจริงๆ เพราะมันสะท้อน มัน สะท้อนกิเลส มันสะท้อนมาก เวลาเราเข้าไปเจอหน้ามัน เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์ ท่านบอกเลย เวลาเราเห็นหน้ากิเลส แล้วเราม่ากิเลส แล้วยังพลิกศกกิเลสอีกด้วย แล้ว กิเลสเป็นนามธรรม กิเลสตัวมันเป็นอย่างไร? กิเลสมันหล่อไหม? กิเลสมันหล่อ มันสวย ขนาดไหน หรือกิเลสมันแก่ มันเฒ่า เคยเห็นหรือเปล่า ไม่เคยเห็น แต่คนวิปัสสนาเห็น เห็นกิเลส แล้วชำระล้างกิเลส แล้วถ้ามันตายจะพลิกศกกิเลส

ยดา ภูตัง ญาณทัสนัง ยดา ภูตังคือมา เห็นไหม เราได้ชำระล้างกิเลสแล้ว แล้วรู้ เกิดญาณทัสนะว่ากิเลสสิ้นแล้ว ชัดเจนมาก แล้วชัดเจนอย่างนี้ พอชัดเจนอย่างนั้นปีบมัน จะหัวน้ไหวกับใคร นี่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาท่านบอกเลย แม้แต่นั่งอยู่หน้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่ถาม ถ้าถามท่านก็จะพูดอย่างนี้ ถ้าจริงนะ ถ้าไม่จริง นะมันก็บอกเลย ฉันทก็เหมือนกัน ฉันทนั่งอยู่หน้าพระพุทธเจ้าฉันก็ไม่ถาม ไม่ถามเพราะอะไร? ไม่ถามเพราะฉันไม่รู้จะถามอะไร เพราะฉันก็ไม่รู้ว่ามิอะไรจะถาม

คำพูดคำหนึ่งของครูบาอาจารย์ท่านพูดไว้ให้เป็นเครื่องรื่นเรึง พูดไว้ให้เราเป็น หลักการ ใ้อพวกคนพาลมันก็เอาคำพูดอย่างนั้นไปพูดเพื่อหาประโยชน์กับมัน คนพาล นะ สิ่งใดที่เขาทำไว้เป็นประโยชน์ สิ่งใดเขาทำไว้เป็นหลักเกณฑ์ มันควรเป็นประโยชน์

ไอ้คนพาลนั่นนะมันเอาไปปู้ยี่ปู้ยำจนไม่มีหลักเกณฑ์ นี่พูดถึงคนพาล แต่ถ้าเป็นบัณฑิต บัณฑิตมันสุขขอกไปหมดแล้ว ข้อ ๓. (ยังไม่ไปเลย)

ถาม : ๓. เคยฟังหลวงพ่อบอกเรื่องวิญญาณในชั้น หลวงพ่อบอกว่าวิญญาณในชั้น ๕ คือวิญญาณในอายตนะ สิ่งที่ผมสงสัยคือ แล้ววิญญาณในปฏิจสมุปบาทคือจิตใช่หรือไม่

ตอบ : นี่ผมสงสัยนะ ที่นี้ผมสงสัยก็ตอบก่อนว่ามันไม่ใช่ วิญญาณในชั้น ๕ หรือว่าวิญญาณในอายตนะ วิญญาณในชั้น ๕ คือชั้น รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ วิญญาณในชั้น ชั้น ๕ อารมณ์ความรู้สึกนี้ชั้น ๕ วิญญาณอย่างนี้เป็น วิญญาณสัญชาตญาณของมนุษย์ เพราะวิญญาณอย่างนี้มันไม่เหมือนกันนะ เวลาเกิดเป็น พรหมมีชั้นเดียว ไม่มีนะมีชั้นเดียว ถ้ามีชั้นเดียวก็จิตมีชั้นเดียว มันมีรูปชั้นด้วย มันไม่มีเวทนา ไม่มีสัญญา ไม่มีสังขาร ไม่มีวิญญาณ แล้วถ้าเป็นเทวดาละ? เทวดาหลวง ตาท่านใช้คำว่าชั้น ๔ คือรูปไม่มี มีแต่รูปทิพย์ ชั้น ๔ แล้วถ้ามนุษย์เรามีชั้น ๕ แล้ว สัตว์ล่ะ? คำว่าชั้น ๕ นะ เพราะคำว่าชั้นมันอยู่คนละมิติ เรื่องนี้มันจะแตกต่างกัน

ฉะนั้น พอเป็นมนุษย์ มนุษย์มีชั้น ๕ ชั้น ๕ คือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ คืออารมณ์ความรู้สึก ฉะนั้น วิญญาณในชั้น ๕ กับที่บอกว่าวิญญาณในอายตนะ อย่างนี้อนุโลมร่วมกันได้ ฉะนั้น

ถาม : ผมสงสัยว่าถ้าวิญญาณในปฏิจสมุปบาทเป็นจิตหรือเปล่า

ตอบ : วิญญาณในปฏิจสมุปบาท อวิชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญาณัง เห็นไหม นั่นวิญญาณในปฏิจสมุปบาท วิญญาณในปฏิจสมุปบาทมันเกิดจากอะไร? เกิดจากจิต แล้วมันเป็นจิตหรือเปลาละ? เขาบอกว่าวิญญาณในปฏิจสมุปบาทกับจิตอันเดียวกันหรือเปล่า เราจะบอกว่าไอนี้มันมีคเชือกโค มีคเชือกโคเรายังไม่ ต้องใช้มัน ตอนนี้เราจะเชือกไก่อ เราเอาคเชือกไก่อ คือเอาความรู้ของเรา เอาความเห็นของเรา เอาความจริงของเรา ยังไม่ต้องไปห่วงหรือว่ามันเป็นปฏิจสมุปบาทหรือไม่ เป็นปฏิจสมุปบาท อันนั้นถึงเวลาแล้วมันจะรู้ของมัน

ฉะนั้น กรณีอย่างนี้ถ้าคนภาวนาไปแล้วมันเป็นความชำนาญหนึ่ง ความชำนาญ เห็นไหม ถ้าพูดถึงว่าเป็นเจโตวิมุตติพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณา

ธรรม นี่เจโตวิมุตติมันใช้สมาธิแล้วใช้ปัญญาไล่ไป ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ อย่างที่ว่ามาแยกเรื่องชั้น อย่างเช่นหลวงปู่คลุ้ย หลวงปู่คลุ้ย หลวงตา หลวงตาทั้งเจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติท่านผ่านเวทนา มา สุกท้ายท่านจุดและต่อมคือปัญญา คือเห็นจิตเป็นนามธรรม หลวงปู่คลุ้ยท่านเห็นจิตเป็นนามธรรม นี่พวกปัญญาวิมุตติ นี่พวกปัญญาวิมุตติมันจะมีปัญญากว้างขวาง

แต่ถ้าเป็นเจโตวิมุตติ คุณหลวงปู่ชอบ หลวงปู่คำดี หลวงปู่เจี๊ยะ นี่พวกนี้พวกเจโตวิมุตติ เจโตวิมุตติคือจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นกายอย่างที่เราว่านี่เห็นกายแล้วพิจารณามันอยู่นี่ การเห็นกายมันจิตเห็นเหมือนกัน แต่เห็นโดยสมาธิ สมาธิเป็นเจโตวิมุตติคือเห็นเป็นอุคคหนิมิต เป็นนิมิต แต่ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ เป็นแบบพระสารีบุตรมันจะเป็นอีกอย่างหนึ่ง

ฉะนั้น เป็นอีกอย่างหนึ่งป้า พอมารู้ถึงว่า

ถาม : หลวงพ่อบอกว่าวิญญาณในชั้น ๕ กับวิญญาณในปฏิจสมุปบาทมันไม่เหมือนกัน

ตอบ : มันไม่เหมือนกันเพราะมันเป็นไอเดียของเราไง เวลาพูดธรรมะมันก็อ้างอิงธรรมะของพระพุทธเจ้านี้แหละ เพราะพระพุทธเจ้าเป็นเจ้าของธรรมะ ใครจะแสดงธรรมขนาดไหนก็แล้วแต่เป็นธรรมะของพระพุทธเจ้า แต่วิทยานิพนธ์ คือประสบการณ์ คือจิตที่มันเป็น คือองค์ความรู้ของแต่ละบุคคล ใครจะมีคุณงามความดี เขาต้องมีองค์ความรู้ของเขา องค์ความรู้ของหลวงปู่ขาว เห็นไหม เจโตวิมุตติ ถ้าเวลาท่านพิจารณาไป ท่านพิจารณาจิตของท่านให้เปรียบเหมือนเมล็ดข้าว คุณดูอย่างหลวงปู่บัว ท่านก็ว่าของท่านหมดแล้ว เวลาหลวงตาท่านไปแก้ นี่ท่านพิจารณาจิตของท่านเป็นเหมือนขางของคาน คือคานที่มันรับอารมณ์ไว้ไงเวลามันขาด

นี่วิทยานิพนธ์มันไม่เหมือนกัน วิทยานิพนธ์ของใครของมัน แล้ววิทยานิพนธ์พูดออกมาสิ เรียนจบแล้วบอกไม่มีวิทยานิพนธ์ พูดวิทยานิพนธ์ก็บอกว่าสติปัญญา ๔ ไปพูดวิทยานิพนธ์ของพระพุทธเจ้าหมดเลย อันนี้แสดงว่าเอ็งเรียนมาเอ็งยังไม่ได้ทำงาน ถ้าทำงานแล้วเอ็งต้องมีประสบการณ์ของเอ็ง ไม่มี แต่ครูบาอาจารย์ของเรา มี เพราะอะไร? เพราะครูบาอาจารย์ของเราท่านได้สนทนาธรรมกันหมดแล้ว หลวงตาท่านได้คุยมา

หมดแล้ว เอาวิทยานิพนธ์มาเปิดกันเลย ของใครของมันมาเทียบกันเลย แล้วโอเค ใหม่ๆ แต่ไอ้พวกซีโม่มันไม่มี มันเที่ยวไปจำของเขามา แล้วมันก็มาพูดโม่ๆ

พูดไปแล้วมันจะเข้าตัว ไอ้คนโม่ก็นั่งอยู่ที่นี่แหละ ไอ้ซีโม่ที่หนึ่งก็คุยอยู่นี่ไง ก็อยู่กับครูบาอาจารย์มาเยอะ ฟังมาเยอะ จำของครูบาอาจารย์มาเยอะก็โม่ได้เก่งหน่อยหนึ่ง นี่ถ้าคนมันมีความรู้จริงมันเทียบได้ ความรู้ของใครก็เป็นประโยชน์ของเราได้ใช่ไหม เพราะเรามีปัญญา เรามีปัญญาเราอยากมีปัญญา ใครมีปัญญาเราก็ไปศึกษากับเขา แล้วความรู้ของใครเราก็มารถอด เราก็มารับประโยชน์ เราเอาความรู้ในวงกรรมฐาน ความรู้ของครูบาอาจารย์รามา มาเพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ เป็นองค์ความรู้เพื่ออนุชนรุ่นหลัง เราไม่ใช่เอามาหากิน เอามาหาผลประโยชน์

ไปหาผลประโยชน์อะไร ข้าวก็กินมือเดียว วันหนึ่งกิน ๕ มือก็ไม่ได้ กระทบะมันก็มีอันเดียว มันไม่สนใจหรอก นี่องค์ความรู้เพื่อประโยชน์ เห็นไหม องค์ความรู้เพื่อประโยชน์ เราเอามาเป็นองค์ความรู้ของวงกรรมฐานเรา เราไม่ใช่เอาองค์ความรู้นั้นบอกว่าคุณเก่งอย่างนั้นๆ ใครไปเก่ง มีงตาขหมดแหละ ร้อยปีตายหมด เก่งอย่างไรก็ตาย แต่ความรู้ส่งทอดต่อไปอนุชนรุ่นหลังสิ อนุชนรุ่นหลังที่มันยังชวนขวายกันมา

ศากยบุตรพุทธชินโรต สังกมที่มั่นคง ศาสนาที่มั่นคงมันอยู่ที่ไหนล่ะ ศาสนาที่มั่นคงมันอยู่ที่หัวใจของพุทธบริษัท ๔ ถ้าบริษัท ๔ เขามีความรู้ เขามีองค์ความรู้ของเขา ศาสนวัตถุมันจะเป็นอย่างไรก็แล้วแต่ ประเทศไทยจะโดนเขาทำลายหมดเลย แต่มีมนุษย์อยู่ มนุษย์จะไปสร้างวัดใหม่ มนุษย์มันจะไปสร้างอริยสัจของมันข้างหน้า มนุษย์จะไปก่อร่างสร้างตัวขึ้นมา จิตใจของคนที่มีคุณธรรมมันจะไปก่อร่างสร้างศาสนาขึ้นมาเพื่อความมั่นคงของมัน นี่องค์ความรู้ในใจอันนั้น ศากยบุตรพุทธชินโรตอันนี้สำคัญ เราทำเพื่อประโยชน์ตรงนั้น

ฉะนั้น ไอ้ที่ว่าหลวงพ่อย่างใดๆ หลวงพ่ออาจจะเผลอปุคไปก็ได้มั้ง อันนี้มันเป็นความชำนาญ มันเป็นความรู้ความเห็นใจ ฉะนั้น ที่ว่าวิญญาณในปฏิจสมุปบาทมันก็เป็นวิญญาณอันละเอียด แล้ววิญญาณปฏิสนธิ วิญญาณปฏิสนธิ วิญญาณเพียวๆ ที่มันเวียนว่ายตายเกิด ภาวสวะ ภพ มันเป็นวิญญาณเฉยๆ ที่ไม่มีอะไรกระทบเลย ที่มันเวียนว่ายตายเกิดกันนี้ ที่ว่าจิตหนึ่งๆ ที่นั่งกันอยู่นี้ ภาวนาไปมันจะรู้จะเห็น แล้วจะรู้เห็นอย่างนั้น มันต้องเข้าไปรู้เห็นอย่างนั้นมันถึงสำรอก มันถึงคายออกมาได้ แล้วไม่เคยรู้เคยเห็น

จี้ไม้กันไปเรื่อย อันนั้นอีกเรื่องหนึ่งนะ อันนี้พูดถึงถามเรื่องวิญญาณในชั้น ๕ กับ วิญญาณในปฏิภนสมุปรบาท หลวงพ่อไปไหนก็ไม่รู้ ภูอ่านคำถามมึงไม่เป็นกุก็เลยหลงงี้ ก็เลยไปใหญ่เลย

ฉะนั้น สิ่งที่ถามมา เห็นไหม อันนี้ถามมาด้วยความสงสัยเฉยๆ เรายังไม่ได้ ประสบตรงนั้นก็ไม่เป็นไร ภาวนาไป แล้วไม่ต้องยึดแนวทางแบบใคร เราศึกษามาเพื่อ เป็นแนวทาง แล้วเวลาเราปฏิบัติมันต้องเป็นความจริงของเราไง เราต้องการความสงบ ระวังในใจ เราต้องการความสะอาดบริสุทธิ์ในใจ เราต้องการสාරอกกายกิเลสในใจของเรา เห็นไหม จิตหนึ่งๆ จิตดวงนั้นสำคัญมาก จิตดวงนั้นไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา เสมอภาคกันหมด จิตดวงนั้น ถ้าตรงนั้นมันรู้ได้หมดแล้วมัน เป็นสังขะ มันจะเป็นสิ่งประเสริฐ แล้วจะเป็นหลักชัยของศาสนาเพื่อประโยชน์กับ ลูกหลานนะ

ถาม : ๔. จิตในโลกธาตุนี้มีเกิดใหม่อีกไหมครับ หรือคำถามนี้เป็นอจินไตย

ตอบ : เอ็งก็รู้อยู่แล้วเป็นอจินไตย เอ็งก็ยังถามมา จิตเกิดใหม่ๆ มันมีอะไรเกิดใหม่ มันมีอะไรเกิดเก่า นี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไปไม่มีต้น ไม่มีปลาย คำว่าไม่มีต้นไม่มีปลาย คำว่าไม่มีต้นไม่มีปลายนี้ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย คำว่าอสงไขยยาวนานขนาดไหน แล้วยังไม่มีการเกิดใหม่ อันไหนเกิดเก่า เราก็พูดกันเองในปัจจุบันนี้ไงว่าเกิดใหม่ เกิดเก่าไง เราไปคิดกันว่า ของใหม่ ของเก่าไง

คำว่าของใหม่ ของเก่า แต่การเวียนว่ายตายเกิดมันมีอะไรใหม่ อะไรเก่าล่ะ? มันมี มาก มีคนที่มาหาเขาบอกว่าเคยเป็นพ่อเป็นลูกกันมา เขารับรู้ได้เลย จากพ่อ ตายไปมาเกิด เป็นลูก ระหว่างพ่อกับลูกผลัดกันเป็น แล้วอันไหนเป็นพ่อ เป็นลูกจริงล่ะ? อ้าว เราเป็น พ่อชาตินี้ อ้าว ชาติหน้าเราไปเป็นลูกเขาแล้ว แล้วสองคนนี้ใครเป็นพ่อ เป็นลูกกันจริง มี คนมาหาเยอะพูดเรื่องนี้ แล้วเรื่องจริงของเขาด้วย จริงของเขา เขาพิสูจน์ของเขา จนเขา เชื่อของเขา แล้วมาคุยกับเรา แล้วอันไหนใหม่ อันไหนเก่า

ทีนี้คำว่าใหม่เก่า เพราะมันเหมือนกับอะไรนะ เหมือนกับทางบัญชีเสื่อมค่า พอ เสื่อมค่าใช้ใหม่ พอเสื่อมค่าก็ตีราคา แล้วก็ว่าใหม่เก่า มันก็เป็นผลทางบัญชี แล้วความ

จริงล่ะ? ขาดทุนทางบัญชี แต่ไม่ได้ขาดทุนด้วยตัวเงินจริงๆ ขาดทุนทางบัญชี นี่ก็สมมุติกันไปไง ฉะนั้น สิ่งที่ว่าของใหม่ ของเก่า เราคิดเอง เราคิดของเราเองว่าเป็นของใหม่ ของเก่า แต่ถ้าเราปฏิบัติไปนะ โอ้โฮ เวลาครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติไปท่านถึงสังเวชไง ท่านสังเวชมากนะ ท่านสังเวช แล้วพอมันเห็น ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติไปแล้วท่านจะบอกว่าทำไมเราโง่ได้ขนาดนี้ ทำไมเราโง่ได้ขนาดนี้ แต่ถ้าเราไม่โง่เราก็ต้องไปอยู่จริงตามสมมุตินี้

เวลาเราเป็นพ่อเป็นลูกกันนี่จริงไหม? จริงนะ เพราะอะไรรู้ไหม? เพราะพ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก ถ้าไม่มีพ่อไม่มีแม่เราจะเกิดมาได้ยังไง? พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก แต่เวลาพ่อแม่ตายไปแล้วมาเกิด มันก็มาเกิดกลับมาเป็นลูก อ้าว แต่ถ้าไม่เกิดก็ไปเกิดในภพชาติอื่น อันนี้เขาเกิดนะ ถ้าพูดอย่างนี้บ๊อบ ต้องเป็นอย่างนี้จริง ไม่ใช่ ถ้าบอกว่าต้องเกิดอย่างนี้จริงก็ไม่ใช่อีก เพราะอะไร? เพราะมันเกิดตามกรรม อ้าว เรามาเกิดเป็นมนุษย์กับเกิดเป็นพรหมเราจะเอาอะไร? อ้าว แล้วไปเกิดนรกจะเกิดเอาอะไร? เราเลือกได้ใช่ไหมว่าเราจะเกิดเป็นมนุษย์ เราไม่อยากจะเกิดที่ไหนเลย แต่เวลากรรมมันขับไล่ไปเราฝืนมันได้ไหม?

ถ้าเราฝืนไม่ได้เพราะมันเวียนไป บางคนมาเกิดเป็นพ่อเป็นลูกกัน แต่ถ้าไปเกิดเป็นอย่างอื่นล่ะ? แล้วไปเกิดเป็นอย่างอื่นเราจะเลือกได้ไหม? ทุกคนบอกเราจะเลือกไง เราจะเลือกเกิดเป็นอย่างนี้ เราไม่เลือกเกิดเป็นอย่างนั้น แต่กรรมมันให้ผล เวลากรรมให้ผลมันลากไปแล้ว มันลากไปแล้วเราไปเกิดในสถานะ นี้จิตหนึ่งใจ จิตหนึ่งทีไปเกิดอย่างนั้นใจ เวลาถ้าภาวนาไปแล้วจะไปรู้ไปเห็นอย่างนี้แล้วมันถึงสังเวชใจ มันถึงไม่อยากจะทำอะไรที่มันสร้างเวรสร้างกรรม แต่ถ้าสร้างก็สร้างแต่กรรมดี ทำแต่คุณงามความดี สร้างแต่กรรมดี หลวงตาท่านพูดเราซึ่งมาก โครจะติฉินนินทาท่านอย่างไรท่านก็บอกว่าเรื่องของเขา เราจะทำคุณงามความดีวะ?

เราจะทำคุณงามความดีคือว่าท่านทำความดีของท่าน ท่านทำความดีของท่าน ในใจของท่านจนท่านมั่นใจในตัวท่านว่าสิ้นกิเลสท่านถึงได้มาช่วยโลก ทีนี้มาช่วยโลกเขาโงมตีกันใหญ่เลยว่าไม่ใช่กิจของสงฆ์ ไม่ใช่อะไร เห็นไหม นี่ความดี ความดีตรงไหนล่ะ? ความดีส่วนตัวของท่าน ท่านทำเสร็จแล้ว เพราะท่านทำเสร็จแล้วท่านถึงมาสร้างคุณงามความดีของโลก โอ้พวกเราความดีของเรายังไม่เสร็จ แต่จะไปสร้างคุณงามความดีของโลก เรา

ก็ไปติดโลกไง โลกก็เหยียบย่ำไง แต่ท่านสร้างความคิดของท่านจบแล้ว ท่านถึงมาสร้าง
คุณงามความดีทางโลกเพื่อเผยแพร่ทางโลก เราก็ล่อกันเต็มที่ แต่ท่านก็หัวเราะของท่าน

ท่านพูดนะว่าที่ท่านเสียใจอย่างเดียวที่ออกมาช่วยชาติ เสียใจอย่างเดียวเท่านั้น
แหละ เสียใจว่าคนที่โจมตีท่านจะตกนรกอเวจีกันเยอะ ทั้งๆ ที่ท่านตั้งใจมาทำประโยชน์
ไอ้คนที่ทำประโยชน์กับท่านก็ได้ประโยชน์กับท่านไป ไอ้คนที่ไม่ทำประโยชน์กับท่าน
ยังโจมตีท่าน ท่านเสียใจตรงนี้ ทั้งๆ ที่เป็นเรื่องของเขานะ เพราะท่านไม่ได้ไปเสียดกับใคร
ท่านทำแต่ประโยชน์ของท่าน แต่ไอ้คนที่โจมตี เห็นไหม ท่านบอกว่าท่านเสียใจ เพราะ
ท่านมาทำคุณงามความดี แต่ไอ้พวกนั้นมันมาสร้างกรรมของมันเอง

แล้วบอกท่านเสียใจก็เสียใจไอ้พวกนี้แหละ ไอ้พวกที่ตกนรก คือว่าเขาไม่ควร
ได้ผลบง แต่พอเขาไม่ควรได้ผลบง แล้วผลบงนี้ใครเป็นคนสร้างล่ะ? เขาสร้างเอง เขา
สร้างเอง แล้วเราไปพยายามห้ามไม่ให้เขาทำก็ไม่ได้ เพราะเขาอยากทำ แล้วเขาทำไปแล้ว
มันก็เป็นกรรมของเขา เพราะกรรมของเขาก็ต้องพาเกิดตามนั้น แล้วเรายังอยากเกิดเป็น
มนุษย์อีก อยากเกิดเป็นมนุษย์อีก แต่กรรมมันพาไปแล้วทำอย่างไร กรรมพาไปแล้ว
เพราะมันรู้ที่อยู่แก่ใจ ความลับไม่มีในโลก เรารู้ๆ อยู่ในใจของเรา มันเป็นไปตามนั้น มัน
เป็นไปตามนั้น

นี่พูดถึงว่าจิตดวงใหม่ๆ จิตดวงใหม่ จิตดวงเก่าอย่าไปสนใจมัน สนใจไอ้จิตของ
เรา ไอ้จิตดวงนี้ ไอ้ทุกข์ๆ ยากๆ นี้ เอาตรงนี้ให้ได้นะ นี่พูดถึงว่าสอบถามการปฏิบัติ ถ้า
เป็น เขาเรียกภาวนาเป็นมันจะเป็นประโยชน์ไปหมดเลย ถ้าไม่เป็นล้มลุกคลุกคลาน แล้ว
ถ้าไม่เป็นนะกิเลสมันสวมเขา กิเลสมันสวมหัวใจ มันแอบอ้าง มันอ้างอิงไปหมดเลย
แล้วพูดธรรมะสวยหรู พูดน่าฟัง พูดรื่นหูมาก นี่เวลากิเลสมันสวมเขา พูดธรรมะน่าฟัง
นะ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์เราพูดธรรมะรุนแรง พูดด้วยโทสะ พูดด้วยอารมณ์ แต่มัน
ไม่บอกว่ายอันนั้นมีเนื้อหาสาระ ไอ้พูดสวยหรู แหม พูดด้วยความเข้าอกเข้าใจ กิเลส
ทั้งนั้น นี่ถ้ากิเลสมันสวมหัว ถ้าพูดถึงเวลาภาวนาไป เราทำเพื่อเรานะ

นี่เขาสอบถามเฉยๆ ใจ เรื่องนิमित เรื่องจินตนาการ เพียงแต่ว่ามันเป็นคนที่ภาวนา
จะเกิดอย่างนี้เกือบทุกคนถึงจะพูดแล้วอธิบาย นี่เวลาอธิบายอย่างนี้ อธิบายต้นทาง
อธิบายเวลาเราปฏิบัติแล้วเราจะเจออะไร ถ้าใครฟังมันจะเป็นประโยชน์กับคนปฏิบัติ
ใหม่ ถ้าเรายังไม่เกิดขึ้น เรายังไม่มีเราฟังไว้ระดับสติปัญญา เพื่อเจอ เพื่อเจออย่างนี้

หลวงพ่อบุญได้แล้ว นี่เวลาเรายังไม่เจอนะเราก็ไม่สนใจ พอเจอนะหลวงพ่อบุญได้แล้วไม่
ฟัง เขียนใหม่เลยหลวงพ่อบุญอีก แล้วเขาก็ถาม หลวงพ่อบุญนี่ตอบซ้ำๆ ซากๆ ก็มันถามกู
มา ก็มันถามกูมาทำอะไรล่ะ? ฉะนั้น เอวัง